

SVENSKA DAGBLADET

Debatt

”Sätt press på Rwanda att lämna avtal med Israel”

Ett hemligt avtal om överlämning av asylsökande mellan Israel och Rwanda är en del av en obehaglig utveckling där rika länder skjuter över ansvaret för flyktingar på fattigare länder, och mänskliga rättigheter åsidosätts. Sverige bör verka för ökad transparens och medverka till att sätta press på Rwanda att lämna avtalet. Det skriver Miri Stryjan, forskare vid Ben Gurion University i Israel.

Rwandas president Paul Kagame, i mitten, tillsammans med Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och Israels president Reuven Rivlin, vid ett möte i Jerusalem den 10 juli 2017. Foto: Sebastian Scheiner/AP

DEBATT | ISRAELS FLYKTINGAR

Israel offentliggjorde vid årsskiftet planer på att deportera över 34 000 migranter, många av dem asylsökande, från Eritrea och Sudan. Migranterna anlände till Israel via Egypten mellan 2006-2012. I veckan skickades kallelser ut till de första 20 000 som efter den 31 mars ställs inför ett val: fängelse på obestämd tid i Israel eller deportering till tredje land i Afrika. Detaljerna kring avtalet, liksom vilket tredje land som åsyftas har hemlighållits av regeringen. Men information har läckt ut och allt tyder på att det gäller Rwanda.

Debatt

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Deportering av asylsökande till "säkra länder" genomförs även på andra håll i världen. Detta fall är anmärkningsvärt på främst två sätt: sekretessen kring avtalet, som gör det omöjligt att avgöra om destinationen är säker, och att det handlar om ett tredje land dit migranterna varken har någon koppling eller tidigare passerat på vägen till Israel.

Trots att det ligger närmast till hands att kritisera Israel, som försummar sina skyldigheter som undertecknare av FN:s flyktingkonvention, kommer jag i denna artikel att fokusera på Rwanda. Benjamin Netanyahus regering är inte känd för sin lyhördhet för internationell opinion, och ett fördömande från Sveriges sida hjälper inte de asylsökande som nu hotas av deportering. När det gäller Rwanda har Sverige och EU, som viktig biståndsgivare, däremot möjlighet att påverka.

Rwanda har de senaste åren rapporterat hög tillväxt, och president Paul Kagame framhålls som ett föredöme för sin framgång med att vända den ekonomiska utvecklingen och ena landet efter folkmordet 1994. Kagames färskas uttalanden om öppenhet för migration från afrikanska länder, togs internationellt emot som ännu ett bevis på hans goda intentioner och ledarskap. Både den ekonomiska utvecklingen och den politiska enigheten i Rwanda är dock alltmer ifrågasatta. Vi bör därför fråga oss om Rwanda är en lämplig mottagare av flyktingar som rikare länder vill slippa?

Rwanda uppges vara ett säkert land för de asylsökande. Rapporter från bland annat FN:s flyktingorgan UNHCR och israeliska forskare ger dock en annan bild. Israel har sedan 2013 haft liknande överlämningsavtal med Rwanda, och enligt ett hundratal vittnesmål från deporterade eritreaner och sudaneser har de efter ankomst i Rwanda blivit frihetsberövade och utsatts för utpressning, hot och trafficking. Ofta har de tvingats lämna landet och inom bara några dagar åter befunnit sig på flykt. För många blir enda lösningen att via Uganda, Sudan och Libyen försöka ta sig till Europa.

Enligt israeliska dagstidningen Haaretz lever de få som är kvar i Rwanda under svåra omständigheter och nekas asyl, bland annat med hänvisning till att de kommit från Israel.

Rwanda är ett av världens 25 fattigaste länder och internationellt bistånd står för över 13 procent av landets bruttonationalinkomst. Medan officiell rwandisk statistik visar på en nedgående fattigdomstrend visar forskaren Filip Reyntjens vid universitetet i Antwerpen att andelen fattiga i Rwanda i själva verket ökat med 6 procent de senaste åren. I Rwanda finns ett stort antal flyktingar från grannländerna Burundi (90 000) och Kongo Kinshasa (74 000). Dessa är beroende av akut nödhjälp vilket tyder på att Rwanda inte har resurser att klara av fler flyktingar.

I de senaste årsrapporterna från Human Rights Watch och Freedom House framkommer stora brister i yttrandefrihet och demokrati i Rwanda. En grundlagsändring 2015 öppnade för tre ytterligare mandatperioder för presidenten, som i praktiken styrt landet sedan 1994. Med hänvisning till "folkmords-ideologi" tystas oppositionella kritiker. Brott begångna under folkmordet av den grupp som idag utgör regeringspartiet RPF har inte uppklarats och landet drog nyligen tillbaka möjligheten för individer och organisationer att ta upp fall i Afrikanska domstolen för mänskliga rättigheter och folkens rättigheter. Enligt en rapport från Refugees International från 2016 har burundiska flyktingar i Rwanda, med statens goda minne, rekryterats till gerillagrupper i Burundi.

Med bakgrund i hur asylsökande från Israel tidigare tagits emot framstår Rwanda inte som en säker destination för de eritreaner och sudaneser som nu väntas deporteras. Det politiska läget i landet ger ingen anledning att tro att mottagandet skulle ha förbättrats.

Mycket talar för att Rwanda och Israel genom ett utlämningsavtal medverkar till ett större tryck på Europa, dit de asylsökande så småningom kommer att försöka ta sig. I ett vidare perspektiv är detta en del av en farlig utveckling där rika länder, i strid med FN:s flyktingkonvention, på olika sätt köper sig fria från oönskad migration, med stort mänskligt lidande som följd.

Sverige och EU är bland Rwandas största biståndsgivare. Sverige bör sätta press på Rwanda att lämna avtalet med Israel. Sverige bör dessutom, som en del av EU och det internationella samfundet verka för att asylprocessen respekteras av Israel, att frågan om flyktingutlämning till godtyckligt tredje land förs upp på dagordningen, och för ökad transparens och adekvat uppföljning kring deporteringsprocessen av afrikanska asylsökande från Israel, om denna skulle komma till stånd.

Miri Stryjan

fil dr och forskare i nationalekonomi vid Ben Gurion University i Israel (disputerad vid Stockholms Universitet) och forskar om utveckling och politisk ekonomi i Rwanda och Uganda

Miri Stryjan Foto: Privat

Källhänvisningar:

1. Tidningen Haaretz 7/2 2018
2. UNHCR 9/1 2018
3. Tidningen Haaretz 20/11 2017

Så kontaktar du SvD Debatt:

Redaktör: Carina Stensson,
Biträdande redaktör: Björn Jorner,
Mejl: debatt@svd.se,
Telefonnummer: 08-135149,
Twitter: [@SvDDebatt](https://twitter.com/SvDDebatt),
Facebook: SvD Debatt